

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

кафедра цивільного права №1

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням вченої ради

Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого

(протокол № ____ від _____ 2021 р.)

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Договори у сфері надання медичних послуг»

(вибіркова)

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Харків – 2021

Програма навчальної дисципліни «Договори у сфері надання медичних послуг»: галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право», другий (магістерський) освітньо-кваліфікаційний рівень

Розробники:

Борисова Валентина Іванівна

професор кафедри цивільного права №1, кандидат юридичних наук, професор

Коробцова Наталія Василівна

доцент кафедри цивільного права №1, кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри цивільного права №1 протокол № ____ від
_____2021 р.

Завідувач кафедри _____

Оглав

1. Вступ	4-8
2. Опис навчальної дисципліни	9
3. Зміст програми навчальної дисципліни	9-10
4. Ресурсне забезпечення начальної дисципліни	10-13
4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних знань	10
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти	10-11
4.3. Освітні технології та методи навчання	11
4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни	12-13
4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення начальної дисципліни.....	14-21
Додаток 1. Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни ...	22-23
Додаток 2. Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей	24-26
Додаток 3. Матриця зв'язків між модулями навчальної дисципліни, результатами навчання та предметними компетентностями в програмі навчальної дисципліни	27-28

1. Вступ

Завданнями навчальної дисципліни є:

- опанування здобувачами теоретичних положень, що вироблені цивілістичною наукою щодо інституту договірної права у сфері медичних послуг та пов'язаних з ним питань відповідальності;
- освоєння нормативного матеріалу, закріпленого в системі вітчизняного і міжнародного законодавства;
- ознайомлення з судовою та іншою практикою застосування норм цивільного законодавства України;
- формування у здобувачів професійних навичок у сфері медичного права та правового забезпечення медичної діяльності і медичного бізнесу.

Опанування цих завдань повинно сприяти досягненню наступних цілей:

- засвоєння здобувачами змісту, видів, форм, суб'єктного складу договорів у сфері надання медичних послуг, заходів захисту та відповідальності у сфері надання медичних послуг;
- формування правового мислення, вироблення навиків тлумачення й аналізу норм законодавства та його практичного застосування до конкретних відносин, судової практики, що склалася при розгляді цивільних справ при вивчанні навчальної дисципліни;
- дослідження тенденцій розвитку інституту медичних послуг та перспектив законодавства в цій сфері, спираючись на вже одержані знання з інших навчальних дисциплін.

Навчальна дисципліна належить до циклу цивілістичних дисциплін.

При вивченні даної дисципліни використовуються знання отримані з навчальних дисциплін «Цивільне право. Частина 1» та «Цивільне право. Частина 2».

Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні таких дисциплін, як: «Договірне право», «Спадкове право», «Сімейне

право».

**Предметні компетентності здобувача вищої освіти, сформовані в
результаті освоєння навчальної дисципліни:**

ПК – 1. Знання та розуміння особливостей навчальної дисципліни і професії юриста в галузі медичного права.

ПК – 2. Уміння працювати, використовуючи знання з галузей адміністративного, конституційного, кримінального, цивільного права та цивільного процесу.

ПК – 3. Здатність до креативного підходу вирішення проблемних питань розвитку страхової медицини в Україні.

ПК – 4. Здатність до пошуку альтернативних способів захисту прав суб'єктів договору у сфері надання медичних послуг.

ПК – 5. Уміння ефективно проводити наукові дослідження окремих видів договорів у сфері надання медичних послуг, виявляти особливості, робити висновки.

ПК – 6. Уміння розуміти великі обсяги теоретичних здобутків та судової практики з питань виконання договірних зобов'язань в сфері надання медичних послуг і критично-конструктивно їх оцінювати.

ПК – 7. Навички роботи в комп'ютерних мережах з метою одержання більш повної інформаційної бази з національних та міжнародних джерел для вирішення питань відповідальності суб'єктів за договорами у сфері надання медичних послуг.

ПК – 8. Уміння виявляти й використовувати бібліографічні джерела інформації, судову практику, web-сайти для більш повного й детального розгляду окремих елементів договору у сфері надання медичних послуг.

ПК – 9. Здатність формулювати та доказово представляти особисту думку з питань медичної дефектології, підстав їх виникнення та шляхів усунення.

ПК – 10. Уміння розв'язувати в процесі навчання складні практичні

завдання і проблеми, пов'язані із пошуком шляхів усунення недоліків в предметі договору, що передбачає проведення наукових досліджень, застосування кейс-стаді, колоквиумів.

ПК – 11. Уміння орієнтуватися в загальних питаннях договірного права.

ПК – 12. Знання проблемних питань, правових теорій договорів в сфері надання медичних послуг, понятійного каркасу навчальної дисципліни.

ПК – 13. Знання механізму інтернаціоналізації прав пацієнтів в умовах євроінтеграції та глобалізації.

ПК – 14. Знання механізму вирішення юридичних колізій у правовому регулюванні договірних відносин в сфері охорони здоров'я.

ПК – 15. Знання юридичної техніки, правотворчості, законодавчої техніки при розгляді проблематики захисту прав пацієнтів.

ПК – 16. Уміння розв'язувати проблемні питання, які виникають при укладанні та виконанні договорів у сфері надання медичних послуг.

ПК – 17. Знання структури, стандартів та специфіки діяльності юриста в сфері медичних правовідносин.

ПК – 18. Уміння аналізувати судову практику із розгляду судами справ, пов'язаних з порушенням питань якості надання медичних послуг.

ПК – 19. Здатність до аналізу норм права, регулюючих договори у сфері надання медичних послуг.

ПК – 20. Здатність до з'ясування проблем розвитку в Україні медичного туризму.

У результаті освоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

РНС НД – 1.1. Здатність продемонструвати знання й розуміння загальних положень договірного права в сфері охорони здоров'я в сучасному наукознавстві.

РНС НД – 2.1. Здатність продемонструвати знання й розуміння проблематики захисту прав пацієнтів в умовах глобалізації та формування сучасних правових систем.

РНС НД – 3.1. Проаналізувати детермінант категорії волі при укладенні договорів у сфері надання медичних послуг.

РНС НД – 4.1. Проаналізувати методологічні аспекти взаємодії науки і практики в проблемних питаннях відповідальності за договорами у сфері надання медичних послуг.

РНС НД – 5.1. Інтерпретувати судову практику із захисту прав пацієнтів як один із об'єктів науково-практичних досліджень договірних відносин у сфері надання медичних послуг.

РНС НД – 6.1. Здатність продемонструвати вміння формулювати нові гіпотези та наукові проблеми розвитку інституту захисту прав суб'єктів договірних відносин у сфері надання медичних послуг, обирати належні напрями й відповідні методи для їх дослідження.

РНС НД – 8.1. Проаналізувати особливості інноваційної діяльності в сфері договірних відносин в окремих галузях медицини.

РНС НД – 9.1. Охарактеризувати спеціальні методи дослідження предмета навчальної дисципліни: тлумачення норм права, своєрідні прийоми узагальнення юридичної практики.

РНС НД – 10.1. Визначати індикатори якості й ефективності юридичної практики з питань укладання та виконання окремих договорів у сфері надання медичних послуг.

РНС НД – 11.1. Здатність продемонструвати знання та розуміння герменевтичного методу тлумачення норм права, регулюючих договори у сфері надання медичних послуг.

РНС НД – 12.1. Проаналізувати феномен публічного і приватного регулювання в контексті епістемології та методології правових досліджень окремих питань відповідальності в сфері охорони здоров'я.

PHC НД – 12.2. Проаналізувати феномен публічного і приватного регулювання в юридичній практиці окремих питань відповідальності в сфері охорони здоров'я.

PHC НД – 13.1. Інтерпретувати основні напрями правової глобалізації та інтернаціоналізації інституту прав пацієнтів та визначати правові механізми їх реалізації в Україні та країнах Європи.

PHC НД – 14.1. Проаналізувати феномен конституціоналізації національного права в сфері захисту прав людини.

PHC НД – 14.2. Проаналізувати феномен конституціоналізації європейського права у галузі охорони прав пацієнтів.

PHC НД – 16.1. Здатність продемонструвати знання юридичної техніки в дискурсі правової епістемології та юридичної практики з питань договірного права в сфері медичних правовідносин.

PHC НД – 17.1. Проаналізувати причини, прояви девіацій в діяльності виконавців медичних послуг.

PHC НД – 18.1. Здійснювати правовий комплаєнс теоретичних положень і юридичної практики стосовно правової природи, елементів та змісту договору у сфері надання медичних послуг.

PHC НД – 18.2. Здійснювати правовий комплаєнс в сфері захисту прав пацієнтів, конфлікту інтересів суб'єктів договірних відносин у сфері надання медичних послуг, захисту медичної таємниці як складової таємниці особистого життя, шляхом створення та впровадження комплаєнс-систем і програм.

PHC НД – 19.1. Здатність продемонструвати знання й розуміння діяти відповідно до вимог юридичної деонтології у професійній діяльності юриста в сфері медичного права.

2. Опис навчальної дисципліни

Курс	Рівень освіти, галузь знань, спеціальність	Дидактична структура навчальної дисципліни
Кількість кредитів ЕКТС: 4 Кількість модулів: 2 Загальна кількість годин: 120	Рівень освіти – другий (магістерський) Галузь знань – 08 «Право» Спеціальність – 081 «Право»	вибіркова Модуль 1 Лекції: 12 год. Практичні заняття: 12 год. Самостійна робота: 36 год. Модуль 2 Лекції: 10 год. Практичні заняття: 14 год. Самостійна робота: 36 год. Види контролю: поточний контроль; залік за результатами практичних занять.

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Правовідносини у сфері надання медичних послуг

Сфера правовідносин з надання медичних послуг. Поняття, зміст та особливості правовідносин з надання медичних послуг. Особливості законодавчого регулювання правовідносин з надання медичних послуг. Поняття, ознаки та види медичних послуг як об'єкта цивільних прав. Правовий статус пацієнта. Права та обов'язки пацієнта в міжнародному та національному законодавстві. Права пацієнта в окремих галузях медицини та їх захист. Особливості захисту окремих категорій пацієнтів (неповнолітніх осіб, недієздатних осіб). Заклади охорони здоров'я як учасники правовідносин з надання медичних послуг. Поняття, значення та зміст медичної таємниці. Проблеми збереження медичної таємниці. Медична дефектологія.

Модуль 2. Окремі види договірних правовідносин у сфері надання медичних послуг. Цивільно-правова відповідальність за правопорушення у сфері медичних послуг

Види договорів у сфері надання медичних послуг. Поняття, сторони, зміст та правова характеристика договору про надання медичних послуг. Відмінність договору про надання медичних послуг від інших цивільно-правових договорів. Порядок укладення договору. Волевиявлення сторін при укладенні договору: вади волі, неможливість здійснення волевиявлення. Відмова пацієнта від укладення договору. Випадки примусового укладення договору. Класифікація договорів у медичному праві. Медичне страхування. Законодавче забезпечення медичного страхування: аналіз положень діючого, перспективного законодавства та проблем розвитку медичного страхування в Україні. Договір медичного страхування. Договір страхування професійної відповідальності медичних працівників: особливості, види, шляхи впровадження в Україні. Договір про надання послуг в сфері медичного туризму.

Цивільно-правова відповідальність за порушення умов договорів у сфері надання медичних послуг. Підстави, умови та обсяг цивільно-правової відповідальності за неналежне надання медичних послуг. Звільнення від відповідальності суб'єктів медичних правовідносин.

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. **Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять**

Формами організації освітнього процесу є: навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота, контрольні заходи (поточний та підсумковий).

Видами навчальних занять є: лекція, практичне заняття.

4.2. **Самостійна робота здобувачів вищої освіти**

Зміст самостійної роботи студентів складають наступні види роботи:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних занять);
- виконання практичних завдань протягом семестру;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни;
- підготовка і виконання творчих завдань (доповідей, есе);
- виконання тестових завдань;
- підготовка до усіх видів контролю (поточного, підсумкового).

Самостійна робота студентів призначена для:

- закріплення та поглиблення знань, професійних умінь та навичок з навчальної дисципліни;
- формування практичних навичок з опрацювання та засвоєння навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань з навчальної дисципліни (есе);
- розвитку мотивації до навчання й поглиблення професійних наукових і практичних інтересів;
- формування професійних якостей, розвитку знань, умінь та навичок майбутніх фахівців;
- формування культури розумової праці, самостійності та ініціативи у пошуку та набутті знань, створення умов для гармонійного розвитку особистості.

Формою самостійної роботи студентів є виконання її у вільний від занять, зручний для студентів час, поза аудиторією.

4.3. Освітні технології та методи навчання

Освітніми технологіями навчання є проблемне навчання та пояснювально-ілюстративне навчання.

Методами навчання є: розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія, інструктаж, ділові ігри.

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

Видами поточного контролю знань студентів є: перевірка знань на практичних заняттях, перевірка виконаних завдань самостійної роботи, участь у проведених кейс-стаді.

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичне відвідування лекцій;
- робота на практичних заняттях;
- виконання завдань для самостійного опрацювання (самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; написання рефератів, есе та їх презентація; підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів; підготовка реферативних матеріалів з публікацій; інші форми роботи).

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється у формі недиференційованого заліку, який виставляється за результатами практичних занять, і є підсумком засвоєння студентом теоретичних знань, уміння застосовувати ці знання при вирішенні конкретних професійних задач.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Договори у сфері надання медичних послуг» виставляється відповідно «зараховано» або «незараховано».

Знання студентів оцінюються за наступними критеріями:

- знання фундаментальних понять та категоріального апарату навчальної дисципліни, їх визначень;
- знання теоретичних та практичних проблем, пов'язаних із укладанням, виконанням та припиненням договорів у сфері надання медичних послуг, наявність уявлень про можливі шляхи їх вирішення;
- знання основних нормативно-правових актів, регулюючих договори у сфері надання медичних послуг, умов, меж і специфіки їх застосування.

Критерії оцінювання знань і умінь студента з навчальної дисципліни «Договори у сфері надання медичних послуг» повинні відповідати нижче вказаним параметрам:

«зараховано» виставляється студенту, якщо він показав протягом вивчення навчальної дисципліни: всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтується в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни; засвоїв основну та додаткову літературу з навчальної дисципліни; здатен до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі;

«незараховано» виставляється студенту, якщо у нього відсутні знання значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод прийнята Радою Європи 04.11.1950. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/go/995_004.

Резолюція 37/194 Генеральної Асамблеї ООН «Принципи медичної етики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_285.

Конвенція про захист прав та гідності людини у зв'язку з використанням досягнень біології та медицини : Конвенція про права людини та біомедицину від 04.04.1997. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_334.

Гельсінська декларація Всесвітньої Медичної Асоціації «Етичні принципи медичних досліджень за участю людини у якості об'єкта дослідження» прийнята 18-ою Генеральною асамблеєю ВМА, червень 1964 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_005.

Декларація стосовно еутаназії прийнята 39-ю ВМА 30.10.1987. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

Декларація стосовно трансплантації людських органів прийнята 39-ю ВМА 30.10.1987. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_330.

Рекомендація № Rec (2003) 24 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Про організацію паліативного догляду». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_666.

Паліативна допомога. Дефініції ВООЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.palliativecare.gov.ua/node/132>. - Дата доступу : 02.09.2013. – Назва з титулу екрану.

Додатковий протокол до Конвенції про права людини та біомедицину щодо трансплантації органів та тканин людини, ETS №186 від 24.01.2002. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/go/994_684.

Резолюція про ставлення лікарів до проблеми трансплантації людських органів, прийнята 46-ю Генеральною асамблеєю ВМА 01.09.1994. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/990_062.

Міжнародний кодекс медичної етики прийнятий 3-ою Генеральною асамблеєю ВМА, жовтень 1949 рік. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/go/990_002.

Конституція України : Закон України від 28.06.1996. №254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - №30. – ст.141. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.

Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 №435- IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - №№40-44. – ст.356. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/go/435_15.

Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України від 18.03.2004р. №1629-IV // Відомості Верховної Ради України – 2004. - №29, ст.367. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/1629-15>.

Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991р. // Відомості Верховної Ради України – 2006. - №7, ст.89. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/1023-12>.

Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 №2801 – XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - №4. – ст.19. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/2801-12>.

Про внесення змін до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо удосконалення надання медичної допомоги : Закон України від 07.07.2011 №3611 – VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. - №14. –

ст.86. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3611-17>.

Про психіатричну допомогу : Закон України від 22.02.2000 №1489-III. // Відомості Верховної Ради України. – 2000.- №19. – ст.143. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/1489-14>.

Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994. №4038-XII // Відомості Верховної Ради України.- 1994. - №28. – Ст.232.

Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ : Закон України від 12.12.1991 №1972-XII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1972-12>.

Про застосування трансплантації органів анатомічних матеріалів людині : Закон України від 17.05.2018. №2427 – VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2018.- №28. – ст.232. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19>.

Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05.10.2000р. №2017-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/2017-14>.

Про створення Координаційного центру трансплантації органів, тканин і клітин : Постанова КМУ від 27.04.1994. №257. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257-94-п>.

Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти : Постанова КМУ від 17.09.1996. №1138. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/1138-96-п>.

Про затвердження зразка та технічного опису листка непрацездатності та Інструкції про порядок заповнення листка непрацездатності : Наказ Міністерства охорони здоров'я, Міністерства праці та соціальної політики України, Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та

професійних захворювань України від 03.11.2004. №532/274/136-ос/1406. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1454-04>.

Судова практика

Рішення Європейського Суду з прав людини. Справа «Бендерський проти України» (Benderskyi v. Ukraine) (заява №2275/02) // Медичне право. – 2009. - №3. – С.82-97.

Рішення Конституційного Суду України у справі щодо офіційного тлумачення статей 3, 23, 31, 47, 48 Закону України «Про інформацію» та статті 12 Закону України «Про прокуратуру» (справа К.Г.Устименка) (справа №18/203-97) від 30 жовтня 1997 року. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ccu.gov.ua/doccatalog/document?id=9045>.

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 66 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних закладах охорони здоров'я та вищих медичних закладах освіти» (справа про платні медичні послуги) (справа №1-29/98) від 25 листопада 1998 року. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-98>.

Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України «у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно» (справа про безоплатну медичну допомогу) (справа №1-13/2002) від 29 травня 2002 року. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-902>.

Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди : Постанова Пленуму Верховного Суду України від

31.03.1995р. №4. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95>.

Про практику розгляду цивільних справ за позовами про захист прав споживачів : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12.04.1996р. №5. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-96>.

Підручники та навчальні посібники

Цивільне право України: Підручник: У 2т. / Борисова В.І. (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, М.В. Домашенко та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. – 2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. – Т.1. – 656 с.

Цивільне право України: Підручник: У 2т. /Борисова В.І. (кер. авт. кол.), Л.М. Баранова, А.Г. Бірюкова та ін.; за ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького. –2-ге вид., переробл. та допов. - Х. : Право, 2014. – Т.2. – 816 с.

Медичне право України: Підручник / Стеценко С.Г., Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я.; за заг. ред.. д.ю.н., проф.. С.Г. Стеценка. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 507с.

Способи захисту прав пацієнтів в Україні: Науково-практичний посібник. – К.: КНТ, 2009. – 72 с.

Майданик Р.А. Договір про надання медичних послуг //Договірне право. Особлива частина : навчальний посібник / Р.А. Майданик, А.Б. Пермяков // За заг. ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, Т.В. Боднар. – К.: ЮрінкомІнтер, 2009. – С.1107 – 1133.

Медицинское право: [Учебное пособие для студентов юридических и медицинских вузов] / Н.И. Беседкина, Ю.А. Дмитриев, Э.А. Иваева и др. [за ред. Ю.А. Дмитриева]. – М.: Издательство «Элит», 2006.- 496 с.

Ответственность за правонарушения в медицине: [учебное пособие для студ. высш. учеб. заведений] / О.Ю. Александрова, Н.Ф. Герасименко, Ю.И.

Григорьев, И.Ю. Григорьев; [за ред. О.Ю. Александровой]. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 240 с.

Страхування в галузі охорони здоров'я: Навч. посіб. / І.Б. Дячук, І.Я. Сенюта, Х.Я. Терешко, І.І. Фуртак; за заг. ред. І.Я. Сенюти. – Львів : Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2010. – 216 с.

Монографії

Глуховский В.В. Стандарты и механизмы обеспечения прав пациентов в системах здравоохранения. – М.: ТОВ «Дизайн і поліграфія», 2008. – 136с.

Коробцова Н.В. Цивільно-правова охорона таємниць особистого життя людини: Монографія. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2005. – 152 с.

Лопатенков Г.Я. Права пациента. Практические рекомендации. – Спб.: БХВ – Петербург, 2005. – 160с.

Савицкая А.Н. Возмещение ущерба, причиненного ненадлежащим врачеванием. /А.Н. Савицкая. – Львов, 1982. – 196 с.

Сенюта І.Я. Медичне право: право людини на охорону здоров'я: Монографія. – Львів: Астролябія, 2007. – 224с.

Сироткина А.А. Договор оказания медицинских услуг: особенности правового регулирования. – М.: «Статут», 2004. – 174 с.

Старчиков М.Ю. Разрешение споров между медицинскими организациями и пациентами: законодательные положения и судебная практика. Москва : Инфотропик Медиа, 2017. 224 с.

Старчиков М.Ю. Гражданско-правовая ответственность медицинских организаций за вред, причиненный жизни (здоровью) пациентов: теоретические положения и судебная практика. Москва : Инфотропик Медиа, 2016. 196 с.

Старчиков М.Ю. Основания освобождения медицинских организаций от гражданско-правовой ответственности за вред, причиненный жизни (здоровью) пациентов при оказании медицинских услуг: теоретические положения и судебная практика. Москва : Инфотропик Медиа, 2017. 224 с.

Стефанчук Р.О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту): Монографія /Відп. ред.. Я.М. Шевченко. – Хмельницький: Вид-во Хмельницького ун-ту управління та права, 2007. – 626с.

Сучасне українське медичне право: Монографія /За заг. ред. С.Г. Стеценка. – К.: Атіка, 2010. – 496 с.

Четверте покоління прав людини: особливості правового регулювання, проблеми та перспективи розвитку в сфері охорони здоров'я : Монографія /За заг. ред. д.ю.н., проф. С.Б.Буледи; д.ю.н., доц. М.В. Менджул. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2020. 444 с.

Статті

Венедіктова І. Публічні послуги в медичній сфері // Медичне право. – 2009. - №3. – С.7-14.

Глушков В.А. Социологические и правовые аспекты эвтаназии. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ecsocman.edu.ru>.

Дорфман М. Трансплантация органов и тканей человека с точки зрения израильского права. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravo.israelinfo.ru>.

Коробцова Н.В. Право на таємницю медичної інформації // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – №6/2015. – С.90 – 93.

Коробцова Н.В. Дефекти в наданні медичних послуг // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – №5/2016. – С.75 – 78.

Коробцова Н.В. Актуальні питання цивільно-правової відповідальності за правопорушення в медицині. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2020. №2. С. 39 - 42.

Коробцова Н.В. Належне волевиявлення в медичних правовідносинах як оціночна категорія. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2021. №2 (37). С. 36 – 39.

Коробцова Н.В. Вади волі під час укладення договорів про надання медичних послуг. *Вчені записки Таврійського національного університету*. 2021. №1. С. 29 – 33.

Майданик Р.А. Договір про безоплатне надання громадянам медичної допомоги: поняття, природа, елементи / Р.А. Майданик // *Юридична газета*. – 2013. – 15 лист. - №45. – С.7.

Печений О.П. Медична і нотаріальна таємниці. Ракурс правової охорони і взаємодії // *Юридична газета (тематичний розділ «Юридична практика»)*. – 5 листопада 2013 р. - №45 – С.34-35.

Спасибо-Фатеева И. В. Парные права или еще одна попытка разобраться с личными неимущественными правами, сопоставить их с имущественными правами и раскрыть значимость категории «парные права» и их виды [Текст] / И. В. Спасибо-Фатеева // *Личные неимущественные права: проблемы теории и практики применения* : сб. ст. / под ред. В. А. Стефанчука – К. : Юринком Интер, 2010. – С.139- 165. – 1040 с.

Навчально-методичний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів з вибіркової навчальної дисципліни «Договори у сфері надання медичних послуг» для студентів 2 курсу денної форми навчання (другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» освітньо-професійної програми «Право») / уклад.: В. І. Борисова, Н. В. Коробцова. Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. 30 с. **URL:**

Карта предметних компетентностей з навчальної дисципліни

Шифр та назва компетентностей за спеціальністю і/або спеціалізацією	Шифр та назва компетентностей з навчальної дисципліни
ЗК – загальні (універсальні) компетентності. (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	ПК – предметні компетентності з навчальної дисципліни
ЗК – 1. Знання та розуміння предметної галузі і професії.	ПК – 1. Знання та розуміння особливостей навчальної дисципліни і професії юриста в галузі медичного права.
ЗК – 2. Здатність до вирішення проблем інноваційного характеру.	ПК – 20. Здатність до вирішення проблем розвитку в Україні медичного туризму.
ЗК – 3. Здатність продуктувати нові ідеї (креативність).	ПК – 3. Здатність до креативного підходу вирішення проблемних питань розвитку страхової медицини в Україні.
ЗК – 4. Здатність до пошуку альтернативних рішень у професійній діяльності.	ПК – 4. Здатність до пошуку альтернативних способів захисту суб'єктів договору у сфері надання медичних послуг.
ЗК – 6. Уміння ефективно проводити наукові дослідження.	ПК – 5. Уміння ефективно проводити наукові дослідження окремих видів договорів у сфері надання медичних послуг, виявляти особливості, робити висновки.
ЗК – 7. Уміння працювати в міждисциплінарній галузі.	ПК – 2. Уміння працювати, використовуючи знання з галузей адміністративного, конституційного, кримінального, цивільного права та цивільного процесу.
ЗК – 8. Уміння розуміти великі обсяги інформації і критично-конструктивно її оцінювати.	ПК – 6. Уміння розуміти великі обсяги теоретичних здобутків та судової практики з питань виконання договірних зобов'язань в сфері надання медичних послуг і критично-конструктивно її оцінювати.
ЗК – 11. Навички роботи в комп'ютерних мережах та використання програмних засобів.	ПК – 7. Навички роботи в комп'ютерних мережах з метою одержання більш повної інформаційної бази з національних та міжнародних джерел для вирішення питань відповідальності суб'єктів за договорами у сфері надання медичних послуг.
ЗК – 12. Уміння виявляти й використовувати джерела інформації (бібліографії, документи, web-сайти та ін.)	ПК – 8. Уміння виявляти й використовувати бібліографічні джерела інформації, судову практику, web-сайти для більш повного й детального розгляду окремих елементів договору у сфері надання медичних послуг.

ЗК – 14. Здатність формулювати особисту думку та доказово її представляти.	ПК – 9. Здатність формулювати та доказово представляти особисту думку з питань медичної дефектології, підстав їх виникнення та шляхів усунення.
ФКС – фахові компетентності за спеціальністю (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	
ФКС –1. Уміння розв’язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення наукових досліджень та впровадження інновацій.	ПК – 10. Уміння розв’язувати в процесі навчання складні практичні завдання і проблеми, пов’язані із пошуком шляхів усунення недоліків в предметі договору, що передбачає проведення наукових досліджень, застосування кейс-стаді, колоквиумів.
ФКС – 2. Уміння орієнтуватися в проблемах юридичної науки.	ПК – 11. Уміння орієнтуватися в загальних питаннях договірного права.
ФКС – 3. Знання методології наукових досліджень в юриспруденції.	ПК – 12. Знання проблемних питань, правових теорій договорів в сфері надання медичних послуг, понятійного каркасу навчальної дисципліни.
ФКС – 7. Знання механізму інтернаціоналізації права в умовах глобалізації.	ПК – 13. Знання механізму інтернаціоналізації прав пацієнтів в умовах євроінтеграції та глобалізації.
ФКС – 14. Знання механізму вирішення юридичних колізій у правовому регулюванні суспільних відносин.	ПК – 14. Знання механізму вирішення юридичних колізій у правовому регулюванні договірних відносин в сфері охорони здоров’я.
ФКС – 16. Знання юридичної техніки та її прикладних аспектів (правотворчості, законодавчої техніки, техніки створення корпоративних актів, юридичних документів, систематизації юридичних актів, юридичної термінології тощо).	ПК – 15. Знання юридичної техніки, правотворчості, законодавчої техніки при розгляді проблематики захисту прав пацієнтів.
ФКС – 19. Знання структури та стандартів правничої професії та ролі правника в суспільстві.	ПК – 17. Знання структури, стандартів та специфіки діяльності юриста в сфері медичних правовідносин.
ФКП – фахові компетентності за профілем (спеціалізацією) (обрати компетентності згідно зі змістом навчальної дисципліни)	

Карта результатів навчання здобувача вищої освіти, сформульованих у термінах компетентностей

Шифр та назва РН за спеціальністю і / або спеціалізацією	Модуль НД	Шифр та назва РН з навчальної дисципліни
РНС – результати навчання за спеціальністю (обрати результати навчання згідно зі змістом навчальної дисципліни)		Результати навчання з навчальної дисципліни
РНС – 1. Здатність продемонструвати знання й розуміння юриспруденції в сучасному наукознавстві.	№1	РНС НД – 1.1. Здатність продемонструвати знання й розуміння загальних положень договірного права в сфері охорони здоров'я в сучасному наукознавстві.
РНС – 2. Здатність продемонструвати знання й розуміння проблематики глобалізації та формування сучасних правових систем.	№1	РНС НД – 2.1. Здатність продемонструвати знання й розуміння проблематики захисту прав пацієнтів в умовах глобалізації та формування сучасних правових систем.
РНС – 3. Проаналізувати детермінант розвитку правової теорії.	№1	РНС НД – 3.1. Проаналізувати детермінант категорії волі при укладенні договорів у сфері надання медичних послуг.
РНС – 4. Проаналізувати методологічні аспекти взаємодії юридичної науки і юридичної практики.	№2	РНС НД – 4.1. Проаналізувати методологічні аспекти взаємодії науки і практики в проблемних питаннях відповідальності за договорами у сфері надання медичних послуг.
РНС – 5. Інтерпретувати феномен юридичної практики як об'єкта науково-практичних досліджень в юриспруденції.	№1	РНС НД – 5.1. Інтерпретувати судову практику із захисту прав пацієнтів як один із об'єктів науково-практичних досліджень договірних відносин у сфері надання медичних послуг.
РНС – 6. Здатність продемонструвати вміння формулювати нові гіпотези та наукові проблеми в галузі права, обирати належні напрями й відповідні методи для їх дослідження.	№1	РНС НД – 6.1. Здатність продемонструвати вміння формулювати нові гіпотези та наукові проблеми розвитку інституту захисту прав суб'єктів договірних відносин у сфері надання медичних послуг, обирати належні напрями й відповідні методи для їх дослідження.
РНС – 8. Проаналізувати особливості інноваційної діяльності та інноваційного менеджменту у правовій	№1	РНС НД – 8.1. Проаналізувати особливості інноваційної діяльності в сфері договірних відносин в окремих галузях медицини.

сфері.		
РНС – 9. Охарактеризувати методи дослідження ефективності юридичної практики.	№1	РНС НД – 9.1. Охарактеризувати спеціальні методи дослідження предмета навчальної дисципліни: тлумачення норм права, своєрідні прийоми узагальнення юридичної практики.
РНС – 10. Визначати індикатори якості й ефективності юридичної практики.	№2	РНС НД – 10.1. Визначати індикатори якості й ефективності юридичної практики з питань укладання та виконання окремих договорів у сфері надання медичних послуг.
РНС – 11. Здатність продемонструвати знання та розуміння прикладних аспектів правової герменевтики.	№2	РНС НД – 11.1. Здатність продемонструвати знання та розуміння герменевтичного методу тлумачення норм права, регулюючих договори у сфері надання медичних послуг.
РНС – 12. Проаналізувати феномен публічного і приватного регулювання в контексті епістемології та методології правових досліджень та юридичних практик.	№2	РНС НД – 12.1. Проаналізувати феномен публічного і приватного регулювання в контексті епістемології та методології правових досліджень окремих питань відповідальності в сфері охорони здоров'я.
РНС – 13. Інтерпретувати основні напрями правової глобалізації та інтернаціоналізації та визначати правові механізми реалізації права в різних правопорядках та юрисдикціях.	№2	РНС НД – 12.2. Проаналізувати феномен публічного і приватного регулювання в юридичній практиці окремих питань відповідальності в сфері охорони здоров'я.
РНС – 14. Проаналізувати феномен конституціоналізації національного права і правопорядку.	№1	РНС НД – 13.1. Інтерпретувати основні напрями правової глобалізації та інтернаціоналізації інституту прав пацієнтів та визначати правові механізми їх реалізації в Україні та країнах Європи.
РНС – 16. Здатність продемонструвати знання юридичної техніки та її прикладних аспектів в дискурсі правової епістемології та юридичної практики.	№1	РНС НД – 14.1. Проаналізувати феномен конституціоналізації національного права в сфері захисту прав людини.
РНС – 17. Проаналізувати обумовленість девіацій у правовій сфері.	№1	РНС НД – 14.2. Проаналізувати феномен конституціоналізації європейського права у галузі охорони прав пацієнтів.
РНС – 18. Здійснювати правовий комплаєнс в межах професійних обов'язків.	№2	РНС НД – 16.1. Здатність продемонструвати знання юридичної техніки в дискурсі правової епістемології та юридичної практики з питань договірного права в сфері медичних правовідносин.
РНС – 19. Здатність продемонструвати знання й	№2	РНС НД – 17.1. Проаналізувати причини, прояви девіацій в діяльності виконавців

розуміння діяти відповідно до вимог юридичної деонтології у професійній діяльності.		медичних послуг.
	№2	РНС НД – 18.1. Здійснювати правовий комплаєнс теоретичних положень і юридичної практики стосовно правової природи, елементів та змісту договору у сфері надання медичних послуг.
	№1	РНС НД – 18.2. Здійснювати правовий комплаєнс в сфері захисту прав пацієнтів, конфлікту інтересів суб'єктів договірних відносин у сфері надання медичних послуг, захисту медичної таємниці як складової таємниці особистого життя, шляхом створення та впровадження комплаєнс-систем і програм.
	№2	РНС НД – 19.1. Здатність продемонструвати знання й розуміння діяти відповідно до вимог юридичної деонтології у професійній діяльності юриста в сфері медичного права.
РНП – результати навчання за спеціалізацією (обрати результати навчання згідно зі змістом навчальної дисципліни)		

<p>Договори у сфері надання медичних послуг / Модуль 2</p> <p>PHC HD – 4.1.</p> <p>PHC HD – 10.1.</p> <p>PHC HD – 11.1.</p> <p>PHC HD – 12.1.</p> <p>PHC HD – 12.2.</p> <p>PHC HD – 16.1.</p> <p>PHC HD – 17.1.</p> <p>PHC HD – 18.1.</p> <p>PHC HD – 19.1.</p> <p>PHC HD – 19.1.</p> <p>PHC HD – 19.1.</p> <p>RHP HD – 2.2</p>	<p>X</p>	<p>X</p> <p>X</p>				<p>X</p>			<p>X</p>			<p>X</p>				<p>X</p>	<p>X</p>	<p>X</p>	
---	----------	-------------------	--	--	--	----------	--	--	----------	--	--	----------	--	--	--	----------	----------	----------	--